

2018 M. GRUODŽIO 11 D. EUROPOS PARLAMENTO IR TARYBOS DIREKTYVA (ES) 2018/2001 DĖL SKATINIMO NAUDOTI ATSINAUJINANČIŲJŲ IŠTEKLIŲ ENERGIJĄ IR NACIONALINIŲ TEISĖS AKTŲ ATITIKTIES LENTELĖ

<p>2018 m. gruodžio 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos Direktyva (ES) 2018/2001 dėl skatinimo naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją (toliau – Direktyva)</p>	<p>Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo Nr. IX-1565 1, 2, 8, 9, 10, 10¹, 12, 15, 20, 22, 24, 30, 32, 34, 35, 36, 37 straipsnių, aštuntojo ir vienuoliktojo skirsnių pavadinimo pakeitimo ir Įstatymo papildymo 8², 10², 29¹ straipsniais įstatymo projektą (toliau – Įstatymo projektas).</p>	<p>Direktyvos perkėlimo (įgyvendinimo) lygis (visiškas, dalinis)</p>
<p>2 straipsnis. Terminų apibrėžtys</p> <p>Šioje direktyvoje taikomos atitinkamos Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2009/72/EB ⁽²²⁾ pateiktos apibrėžtys. Taip pat taikomos šios apibrėžtys:</p> <p>„<...></p> <p>9) atliekinė šiluma ir vėsuma – pramoniniuose ar energijos gamybos įrenginiuose arba tretiniame sektoriuje neišvengiamai sukuriamą perteklinę šilumą ir vėsumą, kuri be prieigos prie centralizuoto šilumos arba vėsumos tiekimo sistemos nenaudojama pasklistų ore arba vandenyje, kai buvo arba bus taikomas kogeneracijos procesas arba kai kogeneracija yra negalima; <...>“</p>	<p>Įstatymo projektas</p> <p>2. Pakeisti 2 straipsnio 4 dalį ir ją išdėstyti taip:</p> <p>„4. Atliekinė šiluma – pramonės įmonių pramoninės gamybos technologinio proceso metu nepanaudota šilumos energija pramoniniuose ar energijos gamybos įrenginiuose, išskyrus kogeneracijos būdu ir (ar) deginant komunalines atliekas šilumą gaminančius įrenginius, arba paslaugų sektoriuje sukuriamą perteklinę šilumą, kuri, nepatekusi į šilumos tiekimo sistemą, nenaudojama pasklistų ore arba vandenyje.“</p> <p>3. Papildyti 2 straipsnį 4¹ dalimi:</p> <p>„4¹. Atliekinę šilumą generuojantis asmuo – asmuo, kuris gamybos, komercinės paskirties pastatų eksploatavimo arba kitų energijos rūšių generavimo, energijos perdavimo ar persiuntimo technologinių procesų metu generuoja (išskiria) atliekinę šilumą.“</p> <p>4. Papildyti 2 straipsnį 4² dalimi:</p> <p>„4². Atliekinę šilumą tiekiantis įrenginys – technologinis įrenginys ir jo techninių priemonių kompleksas, skirtas atliekinei šilumai surinkti ir pateikti į šilumos perdavimo tinklą.“</p>	<p>Dalinis (centralizuotas vėsumos tiekimas Šilumos ūkio įstatyme nėra teisiškai reglamentuojamas)</p>
<p>20 straipsnio 3 dalis</p> <p>3. Vadovaudamasi savo atliktu būtinumu centralizuotam atsinaujinančiųjų išteklių šilumos ir vėsumos tiekimui statyti naują infrastruktūrą, kad būtų pasiektas šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje nurodytas Sąjungos tikslas, įvertinimu, pagal Reglamento (ES) 2018/1999 I priedą įtrauktu į integruotus nacionalinius energetikos ir klimato srities veiksmų planus, valstybės narės prirėkusi imasi būtinų veiksmų, kad plėtotų centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo infrastruktūrą, siekdamos sudaryti sąlygas šilumos ir vėsumos gamybai didelėse biomasės, saulės, aplinkos energijos ir geoterminės jėgainės, <u>taip pat naudojant atliekinę šilumą ir vėsumą</u>.</p>	<p>Įstatymo projektas</p> <p>8 straipsnis. Įstatymo papildymas 10² straipsniu</p> <p>Papildyti Įstatymą 10² straipsniu:</p> <p>„10² straipsnis. Atliekinės šilumos supirkimo bendrieji principai</p> <p>1. Atliekinę šilumą generuojantys asmenys turi teisę atliekinę šilumą tiekti į šilumos tiekimo sistemą. Šilumos tiekėjas jam priklausančioje aprūpinimo šiluma sistemoje atliekinę šilumą, išskyrus pagamintą bendros šilumos ir elektros energijos gamybos (kogeneracijos) būdu ir (ar) deginant komunalines atliekas, superka ne šilumos aukciono būdu Tarybos patvirtiname Šilumos gamybos ir (ar) supirkimo tvarkos ir sąlygų apraše nustatyta</p>	<p>Dalinis (centralizuotas vėsumos tiekimas Šilumos ūkio įstatyme nėra teisiškai reglamentuojamas)</p>

	<p>tvarka, ne didesne kaip vienu kalendorinių metų laikotarpiui Tarybos nustatyta didžiausia leistina atliekinės šilumos supirkimo kaina. Jeigu aprūpinimo šiluma sistemoje šiluma gaminama ir (ar) superkama aukciono būdu, šilumos tiekėjui šio įstatymo 10¹ straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka energijos išteklių biržos operatoriui teikiant prognozuojamą gaminti ir (ar) supirkti šilumos kiekį, prognozuojamas atliekinę šilumą generuojančių asmenų patiekti šilumos kiekis atimamas iš vartotojų poreikiams patenkinti reikalingo šilumos kiekio.</p> <p>2. Atliekinę šilumą tiekiantys įrenginiai prijungiami prie šilumos perdavimo tinklų Tarybos patvirtintame Naudojimosi šilumos perdavimo tinklais sąlygų sąvade nustatyta tvarka. Šilumos tiekėjas savo lėšomis organizuoja atliekinę šilumą tiekiančio įrenginio prijungimo prie šilumos perdavimo tinklų darbus. Šilumos tiekėjo ekonomiškai pagrįstos atliekinę šilumą tiekiančių įrenginių prijungimo prie šilumos perdavimo tinklų sąnaudos įvertinamos Šilumos kainų nustatymo metodikoje nustatyta tvarka. Prie šilumos perdavimo tinklų prijungiami atliekinę šilumą generuojantys asmenys padengia ekonomiškai pagrįstas prijungimo sąnaudas viršijančias išlaidas. Atliekinę šilumą generuojančio asmens lėšomis įrengta šilumos tiekimo sistemos dalis yra šilumos tiekėjo nuosavybė.</p> <p>3. Šilumos tiekėjas gali atsisakyti prijungti atliekinę šilumą tiekiantį įrenginį prie šilumos perdavimo tinklų ir supirkti atliekinę šilumą, jeigu atliekinę šilumą tiekiančio įrenginio prijungimas yra ekonomiškai arba techniškai nepagrįstas. Atliekinę šilumą tiekiančių įrenginių prijungimo prie šilumos perdavimo tinklo techniniai reikalavimai nustatomi prisijungimo prie šilumos perdavimo tinklo sąlygose.</p> <p>4. Šilumos tiekėjas, sudaręs sąlygas savo nuosavybės teise ar kitais teisėtais pagrindais valdomais atliekinę šilumą tiekiančiais įrenginiais tiekti atliekinę šilumą į šilumos tiekimo sistemą, turi teisę šią šilumą tiekti šilumos vartotojų poreikiams patenkinti.“</p>	
<p>23 straipsnio 4 dalis</p> <p>4. Valstybės narės gali įgyvendinti 1 dalyje nurodytą vidutinį metinį padidėjimą, <i>inter alia</i>, vienu arba keliais iš šių būdų:</p>	<p>Įstatymo projektas</p> <p>8 straipsnis. Įstatymo papildymas 10² straipsniu</p> <p>Papildyti Įstatymą 10² straipsniu:</p> <p>„10² straipsnis. Atliekinės šilumos supirkimo bendrieji principai</p>	<p>Dalinis (centralizuotas vėsumos tiekimas Šilumos ūkio</p>

- a) atsinaujinančiųjų išteklių energiją arba atliekinę šilumą ir vėsumą fiziškai įmaišyti į šildymui arba vėsinimui tiekiamą energiją ir energinį kurą;
- b) taikyti tiesiogines poveikio švelninimo priemones, pavyzdžiui, pastatuose įrengti ypač našias atsinaujinančiųjų išteklių energiją vartojančias šildymo ir vėsinimo sistemas arba pramoniniams šildymo ir vėsinimo procesams naudoti atsinaujinančiųjų išteklių energiją arba atliekinę šilumą ir vėsumą;
- c) taikyti netiesiogines poveikio švelninimo priemones, įgyvendinamas prekiniais sertifikatais, kuriais įrodoma, kad 1 dalyje nustatyto įpareigojimo laikomasi remiant netiesiogines poveikio švelninimo priemones, kurias įgyvendina kitas ekonominės veiklos vykdytojas, pavyzdžiui, nepriklausomas atsinaujinančiųjų išteklių energijos technologijų diegėjas arba energijos paslaugų bendrovė, teikianti diegimo paslaugas atsinaujinančiųjų išteklių energijos srityje;
- d) taikyti kitas lygiavertį poveikį turinčias srities priemones, skirtas 1 dalyje nurodytam vidutiniam metiniam padidėjimui pasiekti, įskaitant fiskalines priemones arba kitas finansines paskatas.

Priimdamos ir įgyvendindamos pirmoje pastraipoje nurodytas priemones valstybės narės siekia užtikrinti priemonių prieinamumą visiems vartotojams, visų pirma mažas pajamas gaunančiuose ar pažeidžiamuose namų ūkiuose gyvenantiems vartotojams, kurie gali neturėti pakankamo pradinio kapitalo, kad galėtų jomis pasinaudoti.

1. Atliekinę šilumą generuojantys asmenys turi teisę atliekinę šilumą tiekti į šilumos tiekimo sistemą. Šilumos tiekėjas jam priklausančioje aprūpinimo šiluma sistemoje atliekinę šilumą, išskyrus pagamintą bendros šilumos ir elektros energijos gamybos (kogeneracijos) būdu ir (ar) deginant komunalines atliekas, superka ne šilumos aukciono būdu Tarybos patvirtintame Šilumos gamybos ir (ar) supirkimo tvarkos ir sąlygų apraše nustatyta tvarka, ne didesne kaip vienu kalendorinių metų laikotarpiui Tarybos nustatyta didžiausia leistina atliekinės šilumos supirkimo kaina. Jeigu aprūpinimo šiluma sistemoje šiluma gaminama ir (ar) superkama aukciono būdu, šilumos tiekėjui šio įstatymo 10¹ straipsnio 2 dalyje nustatyta tvarka energijos išteklių biržos operatoriui teikiant prognozuojamą gaminti ir (ar) supirkti šilumos kiekį, prognozuojamas atliekinę šilumą generuojančių asmenų patiekti šilumos kiekis atimamas iš vartotojų poreikiams patenkinti reikalingo šilumos kiekio.

2. Atliekinę šilumą tiekiantys įrenginiai prijungiami prie šilumos perdavimo tinklų Tarybos patvirtintame Naudojimosi šilumos perdavimo tinklais sąlygų sąvade nustatyta tvarka. Šilumos tiekėjas savo lėšomis organizuoja atliekinę šilumą tiekiančio įrenginio prijungimo prie šilumos perdavimo tinklų darbus. Šilumos tiekėjo ekonomiškai pagrįstos atliekinę šilumą tiekiančių įrenginių prijungimo prie šilumos perdavimo tinklų sąnaudos įvertinamos Šilumos kainų nustatymo metodikoje nustatyta tvarka. Prie šilumos perdavimo tinklų prijungiami atliekinę šilumą generuojantys asmenys padengia ekonomiškai pagrįstas prijungimo sąnaudas viršijančias išlaidas. Atliekinę šilumą generuojančio asmens lėšomis įrengta šilumos tiekimo sistemos dalis yra šilumos tiekėjo nuosavybė.

3. Šilumos tiekėjas gali atsisakyti prijungti atliekinę šilumą tiekiantį įrenginį prie šilumos perdavimo tinklų ir supirkti atliekinę šilumą, jeigu atliekinę šilumą tiekiančio įrenginio prijungimas yra ekonomiškai arba techniškai nepagrįstas. Atliekinę šilumą tiekiančių įrenginių prijungimo prie šilumos perdavimo tinklo techniniai reikalavimai nustatomi prisijungimo prie šilumos perdavimo tinklo sąlygose.

4. Šilumos tiekėjas, sudaręs sąlygas savo nuosavybės teise ar kitais teisėtais pagrindais valdomais atliekinę šilumą tiekiančiais įrenginiais tiekti atliekinę šilumą į šilumos tiekimo

įstatyme nėra teisiškai reglamentuojamas)

	sistemą, turi teisę šią šilumą tiekti šilumos vartotojų poreikiams patenkinti.“	
<p>24 straipsnio 4 dalis</p> <p>Valstybės narės nustato būtinas priemones užtikrinti, kad centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sistemos prisidėtų prie šios direktyvos 23 straipsnio 1 dalyje nurodyto padidėjimo, įgyvendindamos bent vieną iš toliau nurodytų dviejų galimybių:</p> <p>stengtis padidinti atsinaujinančiųjų išteklių energijos ir atlieknės šilumos ir vėsumos energijos procentinę dalį centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje bent vienu procentiniu punktu, kaip metinį vidurkį, apskaičiuojamą 2021–2025 m. ir 2026–2030 m. laikotarpiams, pradedant nuo 2020 m. atsinaujinančiųjų išteklių energijos procentinės dalies ir atliekinės šilumos ir vėsumos energijos procentinės dalies centralizuoto šilumos ar vėsumos tiekimo sektoriuje, kuri išreiškiama galutinio energijos suvartojimo centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje procentine dalimi, įgyvendinant priemones, kurios, tikėtina, gali lemti tą vidutinį metinį padidėjimą tais metais, kai oro sąlygos yra įprastos.</p> <p>Valstybės narės, kuriose centralizuoto šilumos ir vėsumos tiekimo sektoriuje atsinaujinančiųjų išteklių energijos ir atliekinės šilumos ir vėsumos energijos procentinė dalis yra didesnė nei 60 %, gali laikyti, kad tokia procentine dalimi jos įvykdo šio punkto pirmoje pastraipoje nurodytą vidutinio metinio padidėjimo reikalavimą. Valstybės narės savo integruotuose nacionaliniuose energetikos ir klimato srities veiksmų planuose pagal Reglamento (ES) 2018/1999 I priedą nustato priemones, būtinas šio punkto pirmoje pastraipoje nurodytam vidutiniam metiniam padidėjimui įgyvendinti;</p> <p>b) užtikrinti, kad centralizuoto šilumos ar vėsumos tiekimo sistemų operatoriai privalėtų prijungti atsinaujinančiųjų išteklių energijos ir atliekinės šilumos ir vėsumos energijos tiekėjus arba privalėtų pasiūlyti prijungti trečiuosius tiekėjus ir iš jų pirkti šilumą ar vėsumą, pagamintą iš atsinaujinančiųjų išteklių energijos ir atliekinės šilumos ir vėsumos energijos, remiantis nediskriminaciniais kriterijais, kuriuos nustato atitinkamos valstybės narės kompetentinga institucija, kai jiems reikia atlikti vieną ar daugiau iš toliau nurodytų veiksmų: i) tenkinti paklausą iš naujų klientų pusės; ii) pakeisti esamus šilumos ar vėsumos gamybos pajėgumus ir iii) išplėsti esamus šilumos ar vėsumos gamybos pajėgumus.</p>	<p>Įstatymo projektas</p> <p>Pakeisti 8 straipsnį ir jį išdėstyti taip:</p> <p>„8 straipsnis. Savivaldybių šilumos ūkio specialieji planai „<...>“</p> <p>4. Šilumos ūkio specialiajame plane nustatoma:</p> <p>1) savivaldybės šilumos ūkio plėtros ilgalaikiai tikslai, uždaviniai ir siektini rodikliai dešimties metų ar ilgesniam laikotarpiui;</p> <p>2) priemonės, kuriomis savivaldybė užtikrins, kad 2030 metais savivaldybės teritorijoje tiekiamos šilumos energijos, pagamintos iš atsinaujinančių energijos išteklių, dalis šilumos energijos balanse sudarys ne mažiau kaip 90 procentų, o namų ūkiuose atsinaujinančių energijos išteklių dalis šildymui sunaudojamų energijos išteklių balanse sudarys ne mažiau kaip 80 procentų, taip pat, kad 2040 metais savivaldybės teritorijoje namų ūkiuose atsinaujinančių energijos išteklių dalis šildymui sunaudojamų energijos išteklių balanse sudarys ne mažiau kaip 100 procentų;</p> <p>3) centralizuotai tiekiamos šilumos gamybos įrenginių modernizavimo ar naujų šilumos gamybos įrenginių diegimo poreikis ir šių įrenginių diegimo teritorijos, įgyvendinimo terminai, lėšų poreikis ir lėšų šaltinis;</p> <p>4) esamos ir planuojamos naujos šilumos tiekimo vartotojams teritorijos ir pateikiami techniniai sprendimai dėl kiekvienai teritorijai nustatytų energijos ar kuro rūšių naudojimo, kad būtų patenkinami šios teritorijos vartotojų šilumos poreikiai;</p> <p>5) veiksmingos priemonės šilumos tiekimo patikimumui didinti, paslaugų kokybei gerinti ir šilumos tiekimo sistemai optimizuoti;</p> <p>6) veiksmingos priemonės šilumos suvartojimo paklausai mažinti, diegiant energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones pagal Energijos vartojimo efektyvumo didinimo įstatyme nurodytą energijos vartojimo efektyvumo didinimo pirmumo principą.<...>“</p>	<p>Dalinis (centralizuotas vėsumos tiekinimas Šilumos ūkio įstatyme nėra teisiškai reglamentuojam as)</p>

	<p>Taip pat reikalavimas įgyvendintas vadovaujantis Direktyvos 24 straipsnio, 4 dalies a) galimybe.</p> <p>2018 m. pirminio kuro sudėtyje gaminant centralizuotai tiekiamą šilumą, iš biomasės pagamintos šilumos dalis viršijo 60% ir siekė 67 % [1]. 2019 metais pasiekta 72 %. Pagal NENS (Nacionalinė energetinės nepriklausomybės strategija) 2020m. iš atsinaujinančių išteklių turi būti pagaminta 70% CŠT tiekiamos šilumos [2]. Šis tikslas yra pasiektas. NENS ir Lietuvos Respublikos Nacionaliniame energetikos ir klimato srities veiksmų plane 2021-2030 m. (NECP) [3], nustatyta, jog Vykdant šilumos ūkio srities Lietuvoje plėtrą, bus siekiama, kad:</p> <p>iki 2020 metų iš atsinaujinančių ir vietinių energijos išteklių pagaminta centralizuotai tiekiamą šilumą sudarytų 70 proc. visos centralizuotai tiekiamos šilumos;</p> <p>iki 2030 metų iš atsinaujinančių ir vietinių energijos išteklių pagaminta centralizuotai tiekiamą šilumą sudarytų 90 proc. visos centralizuotai tiekiamos šilumos;</p> <p>iki 2050 metų iš atsinaujinančių ir vietinių energijos išteklių pagaminta centralizuotai tiekiamą šilumą sudarytų iki 100 proc. visos centralizuotai tiekiamos šilumos ir ne mažiau kaip 90 proc. miestuose esančių pastatų būtų aprūpinama šiluma iš centralizuoto šilumos tiekimo sistemų.</p> <p>[1] - https://lsta.lt/wp-content/uploads/2019/10/LSTA_apzvalga_2018.pdf.</p> <p>[2] - https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.E151BC09AE62/asr</p> <p>[3] - https://enmin.lrv.lt/uploads/enmin/documents/files/Teisin%C4%97%20informacija/Teis%C4%97s%20aktai/Bendrieji%20energetikos%20strateginiai%20dokumentai/NECP/Lietuvos_Respublikos_nacionalinis_energetikos_ir_klimato_srities_veiksmu_planas.pdf</p> <p>Todėl Direktyvos 24 straipsnio, 4 dalies a) galimybe tenkinama.</p>	
<p>24 straipsnio 8 dalis</p> <p>Valstybės narės reikalauja, kad elektros energijos skirstymo sistemų operatoriai, bendradarbiaudami su atitinkamuose jų rajonuose veiklą vykdančiais centralizuoto šilumos ar vėsumos tiekimo sistemų operatoriais, bent kas ketverius metus įvertintų potencialą centralizuoto šilumos ar vėsumos tiekimo sistemomis teikti balansavimo ir kitas sistemines paslaugas, įskaitant apkrovos atsaką ir perteklinės</p>	<p>Įstatymo projektas</p> <p>4 straipsnis. Įstatymo papildymas 8² straipsniu</p> <p>Papildyti Įstatymo trečiąjį skirsnį 8² straipsniu:</p> <p>„8² straipsnis. Šilumos ūkio plėtros investicinis planas</p> <p>„<...></p> <p>3. Šilumos tiekėjai, bendradarbiaudami su jų veiklos licencijoje nurodytoje teritorijoje veiklą vykdančiu skirstomųjų tinklų</p>	<p>Dalinis (centralizuotas vėsumos tiekimas Šilumos ūkio įstatyme nėra teisiskai</p>

atsinaujinančiųjų išteklių elektros energijos kaupimą, ir tai, ar naudotis nustatyta galimybe būtų našiau ir ekonomiškai efektyviau nei alternatyviais sprendimais.

operatoriumi, ne rečiau kaip kartą kas trejus metus privalo įvertinti galimybę panaudoti centralizuoto šilumos energijos tiekimo sistemą teikiant elektros energetikos sistemos lankstumo paslaugas, kai tam panaudojamas elektros energijos paklausos valdymas, perteklinės elektros energijos, pagamintos iš atsinaujinančiųjų išteklių, kaupimas, taip pat įvertinti šių paslaugų teikimo ekonominę naudą. Šilumos tiekėjai, rengdami dešimties metų šilumos ūkio plėtros investicinį planą, atsižvelgia į elektros energetikos sistemos lankstumo paslaugų teikimo galimybių vertinimo rezultatus.<...>“

reglamentuojam
as)

Taip pat reikalavimą įgyvendina Lietuvos Respublikos elektros energetikos Nr. VIII-1881 įstatymas
40¹ straipsnis:

„<...>

8. Skirstomųjų tinklų operatoriai, bendradarbiaudami su jų veiklos licencijoje nurodytoje teritorijoje veiklą vykdančiu šilumos tiekėju, kas 4 metus privalo įvertinti galimybę panaudoti centralizuoto šilumos tiekimo sistemą teikiant lankstumo paslaugas, kai tam, be kita ko, panaudojamas paklausos valdymas, perteklinės elektros energijos, pagamintos iš atsinaujinančiųjų išteklių energijos kaupimas, taip pat įvertinti, ar naudotis nustatytomis galimybėmis būtų našiau ir ekonomiškai efektyviau nei alternatyviais sprendimais. Šilumos tiekėjai bendradarbiauja teikiant informaciją skirstomųjų tinklų operatoriams.“

Energetikos viceministrė

Inga Čilienė

Vida Džemakienė
Energetikos konkurencingumo
grupės pirėnija

Energetikos ministerijos
Energetikos konkurencingumo grupės
vadovas

Karolis Švaikauskas

2022-11-03

Energetikos ministerijos
Teisės ir personalo grupės patarėja
Dovilė Kavaliauskienė

2022-11-03